

onderscheid; de tochtjes naar de Duinen en die naar Cockscomb Mountains van Britsch Honduras staan zoo wat tot elkaar als een zwempartijtje in het Y met een zwemtocht over het Kanaal. Toch zit je te watertanden als je leest en in gedachte voor je ziet, die beboschte berghellingen met palmboomvaren en epiphytische orchideeën, de afwisseling in de flora en fauna al naar leesteen of kalk of graniet de grondstof uitmaakt van de rotsen; dat volgen van het spoor van een tapir die gangen maakte in het hooge gras of van een panter die de pecari belaagde in 't moskleed van de bergvlakten. Maar wat een lichaam- en zielsterkende gevaren ook, zoo'n tocht van drie weken door onbekende streken, zonder wegen of woningen; de reizigers, Dr. Sapper met een paar Indianen, die levensmiddelen en andere bagage droegen, zagen al dien tijd geen menschelijk wezen, ook niet toen de nood het hoogst was gestegen, de mondkost op was, de mannen zwak en ziek werden van de palmpitten, die nu hun eenig voedsel uitmaakten, tot een der Indianen op zonderlinge wijze zijn God aanroep om een wilde pauw of een ander stuk wild en een brulaap met zijn leven het leven redt van de reizigers.

Dr. Sapper's boek is geen kinderlectuur, 't is populair, bijna los van stijl, maar diep Duitsch wetenschappelijk van inhoud; zoo gedegen dat je er respect voor moet hebben. Na de gloedvolle, verlangendmakende schets van land en volk, van plant- en dierenwereld in de eerste helft van 't boek, komen de hoofdstukken waarin de practijk aan 't woord is. Iemand die zooals ik geen greintje verstand van binnen- of buitenlandschen handel heeft, moet wel versteld staan om de macht van bijzonderheden, die deze reiziger zijn handelsdrijvende landgenooten hier aanbiedt; trouwens uit de opdracht van het boek blijkt, dat Dr. Sapper een broer in Guatemala heeft, die daar Keizerlijk Duitsch Vice-Consul is.

Prachtig in één woord zijn de talrijke illustraties, alle naar foto's van landschappen, boschpartijen, oude gebouwen en Indianen; panorama's zijn er ook bij, en aan het eind nog een boek op zichzelf: een aantal kaarten en tabellen van van alles en nog wat voor wetenschap en handelspractijk, die in dit werk saamgegroeid schijnen. H.

20. **Lehrbuch der Zoologie für Landwirtschaftsschulen** von Dr. phil. H. Emil Fleischer. 3e druk, Braunschweig, Friedrich Vieweg und Sohn 1902, 530 blz. Prijs ing. f 2.10, geb. f 2.40.

Dit boek brengt ons op bekend terrein. Het is lang niet zoo uitgebreid als de Landbouwdierkunde van onze Ritzema Bos. Het geeft echter, wat anatomie en physiologie betreft, in enkele opzichten iets meer. Ook zijn niet speciaal nuttige of schadelijke diersoorten opgenomen; wel zijn b.v. de schadelijke insecten en ook de ingewandwormen van het vee uitvoerig behandeld, maar ook zeesterren en de giraffe zijn beschreven en afgebeeld.

(De afbeeldingen zijn meerendeels oude, zeer oude en goede bekenden uit Thome e.a.)

Het boek is een wat te eng gehouden leerboek, geen bepaald nasla-boek, en voor den prijs. dunkt ons, bijzonder goed en goedkoop. H.

30. **Flora van Nederland**, door Dr. A. J. M. Garjeanne. Groningen, bij J. B. Wolters 1902. Prijs f 4.50.

Alweer een nieuwe Flora, ditmaal geen geïllustreerde, maar een gewone, zooals Suringar, Oudemans en Heukels die gegeven hebben, ook niet naar het Duitsch bewerkt, een oorspronkelijke flora dus, gebaseerd en op eigen ervaring en op de gegevens die binnenlandsche werken den schrijver aan de hand hebben gedaan.

't Is een respectabel stuk werk, 532 bladzijden, kleine letter, waarvan je er in geen uur een bladzijde vol schrijft! En een mooi en goed werk lijkt het mij ook toe, al kan ik natuurlijk over 't aantal en het gewicht van de detail-fouten, die in een eerste druk stellig zullen, ja moeten voorkomen, nog volstrekt niet oordeelen.

't Is in de eerste plaats een zuiver wetenschappelijke flora, iets tweeslachtigs, half populair, half wetenschappelijk te leveren, heeft de schrijver met opzet vermeden, schijnt het. En dat is niet kwaad gezien. Wie met een boek als dit kan determineren heeft geen nederlandsche plantennamen van nood en kan ook detail-figuurtjes best missen. 't Is dan ook een boek voor de hoogerere klasse van H. B. S. en Gymnasium bestemd. Trouwens, ik geloof, dat een niet gering deel van de waarde van het werk zal blijken gelegen te zijn, in het weglaten van veel overtolligs.

„Figuren ontbreken, de waarde van kleine figuurtjes is m. i. zeer hypothetisch” zegt de schrijver in zijn voorbericht. Het behoeft geen betoog, dat hij dat zoo algemeen niet bedoeld heeft; voor eerst-beginnenden en voor hen die zonder leiding met determineeren beginnen, zijn ze niet onmisbaar; maar 't is toch een groot gemak en als controle-middel wel te waardeeren ook.

Een groote plaats nemen in Garjeanne's Flora de talrijke biologische bijzonderheden der planten in; daarin verschilt deze Flora van de overige. Er is wat voor te zeggen de biologie, die uiterlijke levenswijze de planten, afzonderlijk te behandelen zooals wij, Thijsse en ik, gedaan hebben in ons Wandelboekje dat naast onze Geill. Flora staat. Maar wij hebben heel andere meer gevorderde gebruikers op 't oog dan de heer Garjeanne zich voor zijn boek voorstelt. Mogelijk is 't, dat voor deze alles in één band een voordeel zal blijken. Wij wenschen onzen trouwen medewerker van harte een groot succes met zijn reuzenwerk. H.

40. **Plantkunde**. Dr. A. J. M. Garjeanne, met 87 figuren. Haarlem, Tjeenk Willink & Zoon. Prijs f 1.75.

Nog een boek van Garjeanne.

Nu een leerboek der Plantkunde. Ook dit lijkt ons wel geslaagd als schoolboek; toch durf ik geen stellig oordeel uitspreken, omdat ik geen ervaring genoeg heb van het onderwijs op middelb. scholen om te beslissen of de hier gevolgde methode de meest geschikte is.

Doch als repetitie-boek, waarvoor de schrijver het in hoofdzaak gebruikt wil zien, hij heeft met opzet het woord „leerboek” van den titel geschrapt, zal het stellig nut kunnen stichten. De biologie is al weer goed vertegenwoordigd met ruim 100 blz., ook de physiologie heeft ruim zijn aandeel in den inhoud. H.

50. **Eerbied voor het Levend Materiaal in de Tuinkunst**, door Geertruida Carelsen. Tjeenk Willink & Zoon, te Haarlem.

Dit boekje bevat een warm pleidooi voor de natuurlijke richting in den tuinbouw; zij bestrijdt de weer veld-winnende mode van figuurtjes maken en snoezige perkjes en laantjes fabriceren, kortom den dreigenden teruggang tot de Old Dutch Garden; ook in de eigenlijke kweekkunst gaat het te veel naar de roosjesmakerij toe, van allerlei bloemen van de meest verschillende vormen worden door verdubbeling en vulling roosjesachtige twijfelbloemen gevormd, die nu in den smaak schijnen te vallen. De natuur leiden, niet binden; kweken en onderhouden, niet verminken en omfatsoeneeren; dat is haar leus en ook de onze.

„Misbruik van handige werktuigjes (kleine grasmaaiers)” noemt zij het, „als men van een grasveld in plaats van een mooie plantjesmenigte, een harde mat maakt, en daar figuurtjes uitsteekt, om met andere planten te vullen hij wijze van presenteerblad vol gevulde schoteltjes.” H.

De Knoflook-pad.

Bezig zijnde eenige jaargangen der *Levende Natuur* door te lezen en daarin zie ik dat er nog al vindplaatsen van *Pelobates fuscus* gevraagd worden, zoo meld ik u dat ze hier nog al voorkomen. Vooral op den Sterrenberg (een vijver) op Rozendaal ongeveer 20 minuten van Velp, heb ik ze gezien.

Op dat landgoed heb ik ten allen tijde vrijen toegang; dus kan ik iemand dienen door hem de weg te wijzen, zoo wil ik dat gaarne doen.

Verleden jaar ving ik op de Velpsche heide een *Tripodonotus austriacus*. Dit jaar werd hij voor zoover ik weet, hier niet gevangen. *Tripodonotus matrix* en *Anguis fragilis* komen hier algemeen voor terwijl de boomkikvorsch hier gevonden wordt op den Imbosch op \pm 2 uur afstand van Velp.

Ook bemerkte ik bij een *Lacerta agilis* eene vergroeiing van den staart. Ongelukkigerwijs brak de staart af.

Binnen korten tijd werd de *Poppenroover Calosoma Sycophanta* voor de tweede keer hier (in de buurt) gevangen. In de weiden langs de Kievitsdijk te Laag-Soeren komt *Pinguicula vulgaris* voor.

Men vindt hier ook wel nesten van *Numenius arcuatus* L.

Velp.

D. HONIG.